

DANSK KRONIK.

Betænkning om børneforsorgens administration.

Det såkaldte „administrationsudvalg“, som socialministeriet nedsatte i 1953 med direktør *E. Leuning* som formand (se NTFK 1953 p. 364), har afgivet 1. del af en „Betænkning vedrørende børneforsorgens administration m. v.“ (Betænkning nr. 181, København 1957, 83 sider). Baggrunden for udvalgets nedsættelse var som bekendt at 1953-grundlovens regel i § 71, stk. 6, om domstolskontrol med administrativt iværksat frihedsberøvelse gjorde det nødvendigt at man overvejede forholdet mellem denne regel og kompetenceordningen indenfor børneforsorgen. Dette spørgsmål behandles i udvalgets betænkning, som imidlertid også tager stilling til andre administrationsproblemer. I det følgende skal gives en kort oversigt over hovedpunkterne i udvalgets forslag.

1. *Børneværnsudvalgenes virksomhed.* Udvalget foreslår at man sletter den nugældende regel i forsorgslovens § 27 om at et flertal af medlemmerne af børneværnsudvalgene udenfor København skal være medlemmer af kommunalbestyrelsen. Det sociale udvalgs formand skal dog altid være medlem. Børneværnsudvalg skal have mindst 5 og højst 7 medlemmer. Der foreslås en udvidelse af reglen om en dommers medvirken i visse sager; de ændringer der her er tale om forandrer dog ikke principielt dommerens stilling som ikke-stemmeberettiget juridisk rådgiver. Der foreslås visse regler som skal fremme anvendelsen af sagkyndig bistand ved børneværnsudvalgets forberedende undersøgelser.

2. *Anke af børneværnsudvalgenes afgørelser.* Da den almindelige lovgivnings regler om administrativ frihedsberøvelse skulle ændres i overensstemmelse med den nye grundlovs § 71, stk. 6, gik man ud fra at også børneværnsudvalgenes afgørelser om „frihedsberøvelse“ skulle kunne efterprøves ved domstolene. Man indførte derfor i 1954 den ordning at den af landsnævnet for børneforsorg — selvstændigt eller efter anke af en børneværnsafgørelse — truffe beslutning om et barns anbringelse udenfor hjemmet eller om nægtelse af hjemgivelse kan indbringes for domstolene. Denne ordning er midlertidig og skal tages op til revision i folketingsåret 1957/58, og udvalget har nu taget stilling til hvorledes man mere varigt skal ordne kompetencespørgsmålet. Der har her i første omgang meldt sig det spørgsmål om grundlovens § 71, stk. 6, overhovedet gør det nødvendigt at hjemle domstolsprøvelse af børneforsorgens afgørelser om fjernelse og nægtelse af hjemgivelse, eller om lovgivningsmagten frit kan vælge om den vil hjemle sådan prøvelse. Hvis regler herom skal eller bør gives, opstår dernæst det spørgsmål hvilken form for domstolsprøvelse man skal vælge. Der er ikke i udvalget opnået enighed om besvarelsen af disse spørgsmål.

(a) 7 medlemmer mener at grundlovsforhandlingerne utvetydigt og bindende har afgjort at fjernelsesindgrebet overfor et barn under 18 år er „frihedsberøvelse“. Man finder også at indgrebet efter sin be-

skaffenhed må sidestilles med de former for frihedsberøvelse overfor voksne som utvivlsomt omfattes af grundlovens § 71, stk. 6; der er samme behov for domstolsprøvelse.

(b) 6 medlemmer mener ikke at der er tale om en frihedsberøvelse i grundlovens forstand. Man betragter ikke udtalelserne under grundlovsarbejdet som bindende, og bl. a. fordi indgrebet er en udøvelse af forældremyndighed og har et opdragende — eller i nogle tilfælde beskyttende — formål, finder man det unaturligt at tale om „frihedsberøvelse“. Reale grunde findes ikke at tale for at adgang til domstolsprøvelse skulle være nødvendig.

(c) Eet medlem mener at det for så vidt angår unge over 18 år er betænkeligt at holde afgørelsen om fjernelse udenfor grundlovens regel, idet disse unge som personlig myndige ville have kunnet bestemme deres eget opholdssted, såfremt de ikke var forblevet under børneforsorg. Med hensyn til unge under 18 år er dette medlem enig med den anden fraktion, men da der bør gælde en fælles regel for unge under og over 18 år, og da lovgivningsmagten synes at have ønsket domstolsprøvelse for hele området, anbefales denne ordning.

Samtlige medlemmer har taget stilling til ordningen af en eventuel domstolsprøvelse af beslutninger om anbringelse udenfor hjemmet eller om nægtelse af hjemgivelse. (a) Een gruppe — den ovenfor under (a) nævnte — foreslår at man opretholder den allerede indførte prøvelse ved de *almindelige domstole*. Dog bør prøvelsen ske ved landsret, ikke som nu i 1. instans ved underretten. (b) De øvrige 7 medlemmer mener at hvis domstolsprøvelse skal indføres bør der etableres en *specialdomstol*, bestående af en formand der opfylder betingelserne for at kunne blive landsdommer, et medlem med pædagogisk-psykologisk uddannelse, en psykiatrisk kyndig læge samt to medlemmer der i kraft af deres virksomhed og erfaring er i besiddelse af et omfattende kendskab til børneforsorgen. Overinspektøren for børneforsorgen skal deltage i rettens møder, herunder ved voteringen, som tilforordnet. Hvis denne ordning gennemføres vil landsnævnet for børneforsorg falde bort. Skal der derimod ske rekurs til landsretten bør landsnævnet efter udvalgets opfattelse bevares som administrativ overinstans.

3. *Forebyggende børneværn*. Udvalget mener — ligesom ungdomskommissionen — at det forebyggende børneværn bør udbygges. Man stiller nogle forslag der navnlig tilsigter at skabe mulighed for iværksættelse af speciel lægelig eller psykologisk undersøgelse og for oprettelse af rådgivningsklinikker under børneforsorgen.

4. *Anbringelse udenfor hjemmet*. Udvalget foreslår at der skabes hjemmel for børneværnsudvalget til at foranledige en frivillig anbringelse af et barn udenfor hjemmet. Reglen om midlertidig fjernelse i forsorgslovens § 131, stk. 1, foreslås ophævet. — Udvalget vil fastholde det princip at børne- og ungdomsforsorg kun kan etableres overfor unge under 18 år, og at man højst kan udstrække forsorgen til det 21. år. Betegnelsen „børneforsorg“ foreslås ændret til „børne- og ungdomsforsorg“.

Beretning om fængselsvæsenet i Danmark 1954.

I 1955 bragte Direktoratet for fængselsvæsenet sine beretninger om fængselsvæsenet nogenlunde à jour ved at udsende to hefter omfattende henholdsvis årene 1943—51 og 1952—53. Nu foreligger en beretning for året 1954 (København 1957, 73 sider). Den adskiller sig fra de foregående ved at indeholde en del mere text ved siden af tabeloversigterne, navnlig en omtale af hver enkelt af de under fængselsvæsenet hørende anstalter og nogle oplysninger om arresthusene udenfor København. Der er sket en udvidelse af statistikken vedrørende fanger i statsfængsler, fængselsafdelinger og lignende anstalter, og der er tilføjet afsnit om spørgsmål som ikke tidligere var behandlet, bl. a. statistik over genindsættelse af de i 1948—49 løsladte arbejdsfanger og de i 1938—49 løsladte sikkerhedsforvaringsfanger. Af de i 1948—49 ubetinget løsladte arbejdsfanger, ialt 55, recidiverede 46 i en 5 års periode, langt de fleste af disse indenfor de første to år. Med recidiv menes her ny kriminalitet efterfulgt af dom til arbejdsfængelse, psykopatforvaring eller fængsel. Om de på prøve løsladte kan tilsvarende oplyses at det samlede antal i 1948—49 var 98 og at 43 recidiverede indenfor 5 år, hvortil kommer at 29 blev genindsat i arbejdsfængelse efter fængselsnævnets bestemmelse på grund af ny kriminalitet eller anden vilkårsovertrædelse. Om enkeltheder vedrørende recidivhyppigheden indenfor arbejdsfængelse og statsfængelse må iøvrigt henvises til tabellerne i beretningen og de dertil knyttede kommentarer.

Bekendtgørelse om statsadvokaternes tiltalefrafald.

I retsplejelovens § 723 — hovedbestemmelsen om anvendelsen af opportunitetsprincippet i dansk strafferetspleje — er det fastslået at det i egentlige straffesager (statsadvokatsager) principielt er statsadvokaten der træffer afgørelse om tiltalefrafald. Der er dog gjort nogle praktisk vigtige modifikationer som går ud på at tillægge statsadvokaterne kompetencen til at undlade påtale, og det er bl. a. forudsat at justitsministeren kan afgrænse et område indenfor hvilket statsadvokaterne har mulighed for at frafalde tiltale uden særlig lovhjemmel. Den anordning af 1. december 1932 som hidtil har indeholdt reglerne herom er nu afløst af en bekendtgørelse af 24. september 1957. I bekendtgørelsens første afsnit (A) gives en opregning af straffelovsovertrædelser; der er her sket en beskeden udvidelse i forhold til anordningen af 1932 ved tilføjelse af straffelovens §§ 124, stk. 2, 126, stk. 1, 131, 171 (dokumentfalsk, for så vidt forholdet omfattes af den mildere strafferamme i § 172, stk. 2) samt 211. Som noget nyt tilføjes dernæst i afsnit B følgende regler:

„Uanset arten af det strafbare forhold kan statsadvokaterne undlade påtale af lovovertrædelser begået af

1) personer, der er udskrevet på prøve fra forvaringsanstalt for psykopater, og overfor hvem der i anledning af det strafbare forhold

eller overtrædelse af de iøvrigt for prøveudskrivningen fastsatte vilkår ved kendelse træffes bestemmelse om genindsættelse i anstalten,

2) personer, der i medfør af straffelovens § 70 er dømt til at undergives åndssvageforsorg eller er undergivet sådan forsorg som vilkår for tiltalefrafald,

3) personer, der i henhold til dom eller kendelse afsagt i medfør af straffelovens § 70 er anbragt i forvaringsanstalt for psykopater eller åndssvageanstalt; er det straffbare forhold begået under undvigelse eller andet fravær (udgang, ferie el. lign.) fra anstalten, kan påtale undlades, når den pågældende er ført tilbage til anstalten.“

Ny præsident for Højesteret.

Ved udgangen af december 1957 fratræder højesteretspræsident *A. Drachmann Bentzon* sit embede på grund af alder. Til hans efterfølger er udnævnt højesteretsdommer *O. I. Kaarsberg*. Højesterets nye præsident, som er 63 år, blev efter embedsexamen i 1918 ansat i justitsministeriet, var 1932—41 dommer i Københavns byret, 1941—47 dommer i Østre landsret og udnævntes til højesteretsdommer i 1947. Han er medlem af den danske styrelse for de nordiske juristmøder.

Knud Waaben.

NORSK KRONIKK.

Norges Vernesamband avholdt 30. oktober 1957 landsmøte i Oslo. Det viktigste punkt på programmet var spørsmålet om vernevirksomheten skulle omorganiseres. Som nevnt i forrige kronikk (NTfK 1957 s. 336) har Vernesambandets styre på grunnlag av en komitéinnstilling fremsatt forslag om at vernevirksomheten skal legges under Justisdepartementet, Fengselsstyret, og at de fast ansatte funksjonærer i heldagsstilling skal bli statsfunksjonærer. Det forutsettes at vernearbeidet også for fremtiden skal bygge på frivillige hjelpere i stor utstrekning.

Det ble en livlig debatt om forslaget, som enkelte reiste visse innvendinger mot. Bl. a. ble det pekt på ønskeligheten av at vernevirksomheten fikk en noe friere organisasjonsmessig stilling enn forutsatt i forslaget.

Resultatet av forhandlingene var at styret ble bemyndiget til å utarbeide et nytt forslag til organisasjonsform på grunnlag av drøftelsene og det skriftlige materiale som forelå.

Det sittende styre ble enstemmig gjenvalgt.

Observatører fra Danmark og Sverige var tilstede på landsmøtet, som i formannens, riksadvokat *Andr. Aulies*, fravær ble ledet av nestformannen, direktør *Andr. Hauge*.

Kriminalstatistikken for 1955 viser at kriminaliteten (straffbare for forbrytelser) er stigende, særlig da ungdomskriminaliteten. De foreløpige tall for 1956 viser at stigningen har fortsatt i dette år. Kriminaliteten for personer mellom 14—20 år var i 1956 ca. 70 pst. høyere enn i 1950, og høyere enn i noe fredsår siden 1923, da kriminalstatistikken fikk sitt nåværende omfang. Den vesentlige del av stigningen faller på brukstyveri av motorvogn. Tallet på straffbare for denne forbrytelse var i 1956 nesten 4 ganger så høyt som i 1939. Tallet på motorvogner er imidlertid steget nesten tilsvarende.

For personer over 21 år har kriminalitetsstigningen de siste år vært forholdsvis liten, og fremdeles ligger de relative tall noe lavere enn før krigen. Ser man alle aldersgrupper under ett, viser statistikken at kriminaliteten er noe i overkant av hva den var i de fleste av 1930-årene.

Tallet på personer som ble straffet for forseelser gikk opp fra 41.786 i 1955 til 43.538 i 1956, eller med 4 pst. Stigningen faller i det vesentlige på trafikkforseelsene, som viser en økning på 21 pst. Antall motorvognførere som ble straffet for „promillekjøring“ steg fra 1.378 i 1955 til 1.571 i 1956, eller med 14 pst. Tallet var i 1951 698, og siden har det vært stigende.

Anders Bratholm.

Meddelelser

DANSK KRIMINOLOGISK SELSKAB.

Ved mødet den 11. oktober 1957 indledte rektor *Eric Helldal* over emnet „Något om behandlingen av kriminell ungdom i Sverige“.

Rektor Helldal, som er leder af Fagareds Yrkesskola, Lindome, redegjorde for ungdomsvårdsskola-organisationen, de svenske statsungdomshjem, hvoraf findes 22 (14 for drenge og 8 for piger), som er under overtilsyn af socialministeriet, der gennem børneværnet træffer bestemmelse om anbringelse. De enkelte skolars belæg er sorteret efter alder, intelligens og psykiske afvigelser, og på hver skole fordeles de optagne yderligere på åbne, halvåbne eller lukkede afdelinger. For hver skole er nedsat en kongeligt udnævnt bestyrelse, og en psykiatrisk rådgiver er tilknyttet alle institutionerne. Bestyrelsen skal afgive en observationserklæring for hver elev inden 3 måneder efter anbringelsen, i hvilken der skal tages stilling til spørgsmålet om fortsat anbringelse contra udskrivning under tilsyn af børneværnet.

Fagareds Yrkesskola har en kapacitet på 46 elever og et personale på 26 personer. Eleverne beskæftiges ved landbrug og gartneri eller oplæres på mekanisk værksted eller kokkeskole, desuden undervises der i samfundslære, svensk og teknologiske discipliner.